

Välkomna till Hindersön

Hindersön är en grön och skön ö. Den är en jordbruksby, kringfluten av Bottenviken, nära havsbandet i Luleå skärgård. Ön erbjuder många väl skyddade hamnar. Här en vy över Ostisund och den centrala byn. I bakgrunden syns Hannusviken, Porrissundet och Lappön.
Foto: Magnus Pehrsson

På 65 grader, 34 minuter nord och 22 grader, 35 minuter ost ligger Hindersön, tre mil öster om centrala Luleå. Det är en unik ö, fortfarande full av liv och med en kultur som är värd att bevara.

I skriften "Vårt hävdade Norrbotten", utgiven av länsstyrelsen, beskrivs Hindersön som högst kulturhistoriskt intressant. "De gamla gårdarna, fiskehamnarna gör Hindersön till en kulturmiljö av högsta värde. Den utgör Norrbottens bästa exempel på skärgårds- och jordbruksmiljö och är i det närmaste unik".

De senaste decennierna har avfolkningen drabbat ön hårt, men nu syns en ny framtid

genom utvecklingen av besöksnäringen i Luleå skärgård.

Ännu lever fiskenäringen och jordbruket på ön.

I vikar, sund, ängar, skogar och på uddar finns nära hundra bebyggda fastigheter.

På följande sidor får läsaren stifta bekantskap med livet på denna "i det närmaste unika ö" förr och nu.

Hindersöns hembygdsförenings 128 medlemmar arbetar för att bevara och utveckla verksamheten på ön. Den gamla skolan, som syns längst ner till höger på bilden nedan, är i dag Hembygdsgård. Där finns delar av skärgårdskulturen bevarad.

Dit är alla välkomna.

Med anor sedan 1500-talet

Redan när Gustav Vasa steg upp på den svenska tronen 1523 var människor bosatta på Hindersön.

Om dessa finns det dock inget ner-tecknat.

De första skriftliga dokumenten, som berör ön, återfinns 1543. Dessa berättar att det då fanns fyra bönder som brukade jorden där.

Blev allt fler

Sexton år senare var antalet bybor trettio, fördelade på fyra hemman. Det fanns fyra hästar, 21 kor, sex ungnöt, 25 får, elva getter och två svin.

Allt tyder på att Hindersön är välmående.

Under de följande två århundradena växte befolkningen stadigt. När laga skifte genomfördes 1851-56 dokumenteras åtta hemman och ett soldattorp på ön.

Enligt Britt Isakssons etnologiska undersökning var då Johan Persson och Hans Petter Persson de största hemmansägarna, med vardera ägor på 3 3/16 mantal.

De följande 100 åren växte Hindersön ytterligare och fick uppleva sin storhetstid, men även början till sin nedgång.

1885 noteras 95 medborgare på ön.

1919 fick eleverna i skolan till uppgift att räkna antalet mantalsskrivna på Hindersön.

– Jag minns mycket väl hur många det var för jag var först färdig med uppgiften. Det var 153 mantalsskrivna, berättade Helmer Backman i ett radio-program om skärgården i slutet av 1980-talet.

Det har aldrig varit så många mantalsskrivna på Hindersön.

Stor utmaning

Efter det har kurvorna pekat nedåt. 1955 var ett hundratal medborgare bosatta på Hindersön, tio år senare var siffran 65 för att sjunka till ett 30-tal år 1981.

Det senaste decenniet har inga större förändringar skett. Kanske står Hindersön inför sin största utmaning?

Invandrarare gav namn åt många öar

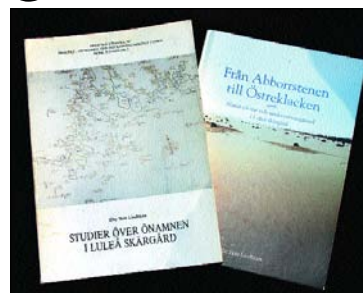
In sin doktorsavhandling "Studier över önamn i Luleå skärgård", publicerad 1988, redovisar Else Britt Lindblom, Luleå, forskning om ursprunget till namnen på öarna längs Luleås kust.

Hon konstaterar att namnet Hindersön finns belagt i handlingar från 1543.

Hinders förekommer som namn på gårdar i Österbotten i Finland.

Första bosättaren

I Västerbotten var namnen Hindrik och Hindrich vanliga under 1500-talet. I jordaboken av Västerbotten förekommer det 65 personer med namnet Hindrich, fem av dem i Luleå, 34 i Torneå.

I två böcker beskriver Else Britt Lindblom önamnens historia.

I sin bok "Från Abborrsten till Österklacken", utgiven 1999, menar Else Britt Lindblom att Hindersön tro-

ligtvis fick sitt namn genom att någon av de allra första bosättarna bar namnet Hindrik.

Invandare gav namn

Många öar i Luleå skärgård har sina namn efter dem som invandrade och bosatte sig där.

Exempel på sådana öar är Sigfridsön, Junkön, Germandön, Gusön och Hertsön.

1543 nämns fyra bönder på Hindersön – Eriich Jonson, Erland, Jåper Jonson och låper Erlanzon.

Om det är så att Hindersön har sitt namn efter den förste som bosatte sig på ön torde därmed ön ha befolkats betydligt tidigare.